

Virtaa ylioppilastutkinnon kielikokeisiin!

Anna von Zansen

Sähköisiä ylioppilastutkinnon kielikokeita on suunniteltu reilun vuoden verran. Liikkeelle lähdettiin tutustumalla sähköisiin kielikokeisiin, joita jo tehdään maailmalla ja suomalaisissa kouluissa. Parhaat tehtävätyypit kerättiin kommentoitavaksi digabi.fi:hin ja kevään 2014 aikana hahmoteltiin suomalaiseen ylioppilastutkinnon kielikokeeseen sopivia tehtävätyyppejä. Hiljalleen kirkastui myös kielikokeen rakenne ja visio siitä, mitä sähköinen kielikoe tulevaisuudessa voisi tarkoittaa. Syksyn 2014 aikana laaditaan YTL:n omia esimerkkitehtäviä eri kieliin ja oppimääriin. Koejärjestelmän tekninen kehitystyö on käynnissä ja testiversio saadaan koulujen käyttöön tammikuussa 2015. Ensimmäinen versio DigabiOS-käyttäjärjestelmästä, joka luo perustan sähköisen ylioppilaskokeen suorittamiselle, on jo halukkaiden testattavissa. Seuraavassa esitellään tämänhetkisiä suunnitelmia ja vastataan kymmeneen sähköistä kielikoetta koskevaan kysymykseen.

Mikä on Digabi?

Digabi on ylioppilastutkintolautakunnan projekti, jonka tehtävänä on suunnitella ja valmistella sähköiseen ylioppilastutkintoon liittyviä ratkaisuja. Digabi on osa YTL:n kansliaa ja projektissa työskentelee tällä hetkellä viisi virkamiestä. Projektin nettisivut löydät osoitteesta <https://digabi.fi> ja lisätietoa ylioppilastutkinnosta <http://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/>.

Miksi ylioppilastutkinto sähköistyy?

Ylioppilastutkinnon sähköistämiseen on useita syitä. Tavoitteena on luoda ajanmukainen koe, jossa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan (TVT) mahdollisuuksia, jotka ovat jo nyt opetussuunnitelmien perusteissa. TVT-taidot ovat tärkeitä niin työelämän kuin jatko-opintojenkin kannalta.

Sähköinen ylioppilaskoe mahdollistaa myös entistä laajemman lähdemateriaalin käytön koetehtävissä, mikä saattaa lisätä tehtävien autenttisuutta. Sähköistämisen toivotaan ketteröittävän kokeiden korjausprosessia – esimerkiksi kielikokeen monivalintakysymykset voisi käsityön sijaan korjata automaattisesti – ja säästävän kustannuksia pitkällä aikavälillä. Lisäksi sähköisen ylioppilaskokeen avulla voidaan lisätä kokelaiden tasa-arvoista kohtelua entisestään ja edesauttaa ylioppilastutkintoa koskevan tutkimuksen tekemistä.

Millaisia haasteita digimailma tuo?

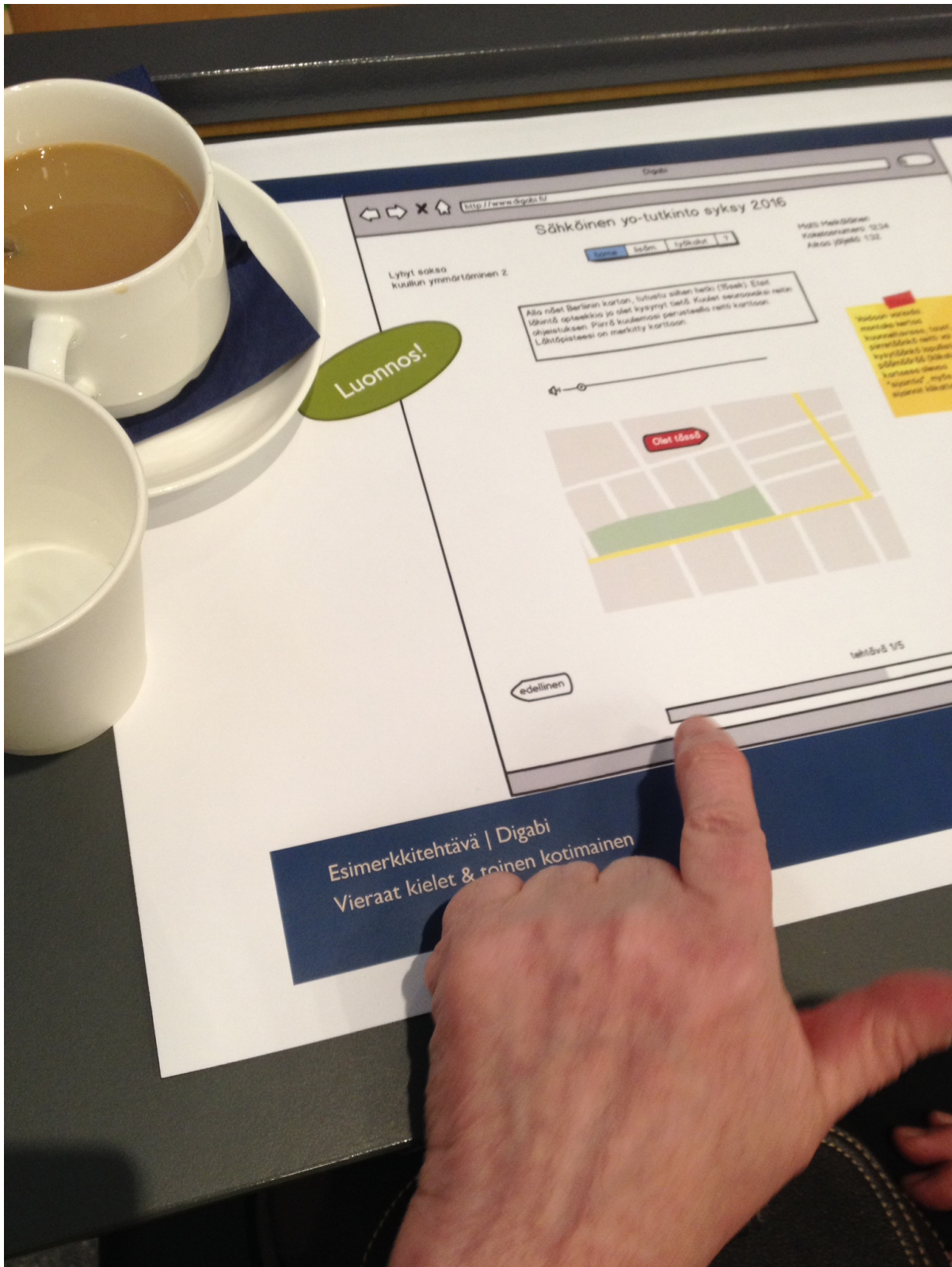
Yksi ajankohtainen haaste on tekijänoikeuksien huomioiminen opetuksessa. Luvat täytyy pyytää siihen, että käyttää tai upottaa vaikkapa oppimisalustalle jonkun toisen laatimia videoita ja muuta materiaalia niin opetuksessa kuin kokeissakin. Sähköisen ylioppilastutkinnon näkökulmasta haastavaa on esimerkiksi tietokoneen boottaaminen, eli laitteen käynnistäminen USB-muistilta. Onneksi oppia ikä kaikki: kun kerran on onnistunut boottaamaan oman laitteensa, taitaa sen jatkossakin.

Koulun arjessa haasteita tuo varmasti kirjava tieto- ja viestintätekninen ympäristö, jossa kielten opetuksen on luovittava. Yhteydet eivät aina pelaa ja BYODin (*bring your own device*) myötä laitteita on luokassa joka lähtöön. Onneksi opiskelijat auttavat mielellään ja opettajan rooli luokassa onkin muuttumassa ohjaavammaksi. Tutkimusten mukaan Suomen koulumaailmassa on pelit ja pensselit kohdallaan, haasteena lienee olemassa olevien laitteiden pedagogisesti mielekäs hyödyntäminen. Vaikeaa on myös digimailman keskeneräisyyden sietäminen ja jatkuvan muutoksen hyväksyminen.

Millaisia mahdollisuuksia sähköistäminen tuo kielten koetehtäviin?

Sähköistämisen myötä avautuu uusia mahdollisuuksia koetehtävien toteuttamiselle, eikä paperista kielikoetta ole mielekästä siirtää sellaisenaan sähköiseen muotoon. Yhdistämällä ääntä, kuvaa ja videota saadaan aiempaa monipuolisempia ja autenttisempia tehtäviä. Myös käytettävät tekstit voivat olla oikeasta elämästä ja

vaihdella layoutiltaan, esimerkkinä mainokset, ilmoitukset ja nettisivut.

Sähköinen kielikoe rakentuu yhteistyössä! Kuvassa viime keväänä julkaistuja hahmotelmia sähköisistä koetehtävistä. Oikeita esimerkkitehtäviä eri kieliin ja oppimääriin

laaditaan YTL:ssä kuluvaan syksyn aikana.

Jo pelkästään mahdollisuus käyttää audio-visuaalista taustamateriaalia osana tehtävänantoa tuo kielikoetta lähemmäksi arjen kielenkäyttötilanteita. Vaikka liikkeelle lähdetään suljetussa koeympäristössä, voidaan materiaaleja käyttää koetehtävissä aiempaa laajemmin ja monipuolisemmin. Erillisen kuuntelupäivän poisjääminen kielikokeesta puolestaan helpottaa ylioppilaskokeen käytännön järjestelyjä kouluissa.

Kuka laatii kielikokeet?

Ylioppilastutkintolautakunnassa on jokaisella kielellä oma jaoksensa, joka vastaa koetehtävien laadinnasta ja arvioinnista. Jaoksessa on tyypillisesti monipuolinen edustus kyseisen kielen asiantuntijoista: esimerkiksi korkeakouluopettajia, tutkijoita, lukio-opetusta tuntevia asiantuntijoita ja ainedidaktikkoja. Kielten yhteisiä linjauksia ja asioita käsittelee kielivaliokunta, joka koostuu kielijaosten edustajista. Kielivaliokunnan lisäksi sähköisten kielikokeiden suunnitelmia on valmistellut pienempi kielten kehittäjäryhmä. Jatkuva vuoropuhelu kentän kieli-ihmisten kanssa sekä tekniset ja käytännön reunaehdot vaikuttavat oleellisesti sähköisen kielikokeen suunnitelmiin.

Miltä sähköisen kielikokeen tulevaisuus näyttää?

Toinen suunnittelua ohjannut ajatus on ollut, että nyt tehtävät päätökset ja linjaukset koskevat ensimmäisiä sähköisiä kokeita. Tarkoitus on, että kielikoetta voidaan ajan kuluessa muuttaa ja kehittää. Käytettävät tehtävätyypit voivat siis vaihdella koekerroittain ja tulevat toivottavasti monipuolistumaan ajan myötä. Liikkeelle lähdetään maltillisesti, mutta hiljalleen saadaan toivottavasti yhä monipuolisempia koetehtäviä. Myös sähköisten apuvälineiden, kuten oikolukuohjelman ja sanakirjan käytöstä osana kielikoetta keskustellaan varmasti tulevaisuudessa. Ja siintäänkin kauempana tulevaisuudessa mahdollisuudet netin avaamiseen koetilanteessa sekä esimerkiksi adaptiiviseen, kokelaan kielitaidon perusteella mukautuvaan kokeeseen.

Millainen on sähköisen kielikokeen rakenne?

Suunnitelmien mukaan sähköinen kielikoe kestää kuusi tuntia ja suoritetaan yhtenä päivänä. Ensimmäisissä sähköisissä kielikokeissa maksimipistemäärä on edelleen 299

pistettä ja pisteet jakautuvat kielitaidon osa-alueittain suurin piirtein kuten nykyään. Kielikoe koostuisi osakokeista ja testattavina kielitaidon osa-alueina ovat kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, sanasto ja rakenteet sekä kirjallinen tuottaminen. Suullisen tuottamisen osakoe on tarkoitus ottaa osaksi ylioppilastutkinnon kielikoetta vuoteen 2019 mennessä, mikä saattaa mahdollisesti vaikuttaa osakokeiden kestoihin ja pisteityksiin. Yksityiskohtaisesti pisteet ja osakokeiden kestot löytyvät digabi.fistä.

Kokelas aloittaa kielikokeen suorittamalla kuullunymmärtämisen osakokeen. Osakoe olisi suunnitelmien mukaan valmiiksi aikataulutettu, kuten nykyinen kuullunymmärtämiskoe. Tämän jälkeen kokelas saisi valita seuraavan suoritettavan osakokeen: luetun ymmärtäminen, sanasto ja rakenteet tai kirjallinen tuottaminen. Lukuun ottamatta valmiiksi aikataulutettua kuullunymmärtämiskoetta kokelas saisi liikkua osakokeiden sisällä vapaasti eri tehtävien välillä. Osakokeesta toiseen liikkuminen ei sen sijaan olisi sallittua.

Miksei osakokeiden välillä saa liikkua?

Tämä osakokeista koostuva ratkaisu mm. vastaisi muiden ns. *high stakes* -kielikokeiden rakennetta, selkiyttäisi kokeessa navigointia ja takaisi sen, että kokelas varmasti ehtii osoittaa osaamisensa kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Lisäksi kielitaidon arvioinnin ja mittaamisen kannalta aikarajoite on oleellinen näkökulma, eihän oikeassakaan elämässä voi selata edestakaisin – vieraalla kielellä täytyy pystyä reagoimaan tilannesidonnoisesti. Yksi mielenkiintoinen mahdollisuus tulevaisuudessa olisi kieliprofiilin muodostuminen osakokeissa osoitetun perusteella. Vaikka opiskelija kirjoittaisi tietyistä kielistä saman yleisarvosanan ja taitotason, olisi työnhaussa ja jatko-opinnoissa varmasti hyötyä, mikäli kokelas voisi tuoda esiin vahvuuksiaan eri kielitaidon osa-alueissa.

Vaikka osakokeesta toiseen liikkuminen ei ole sallittua, voisivat esimerkiksi luetun ymmärtämisen osakokeen aineistot olla mahdollisesti käytettävissä vaikkapa kirjallisen tuottamisen osakokeessa. Tämä mahdollistaisi sen, että kokelas pääsisi hyödyntämään hänelle jo kokeesta tuttua aineistoa, kuten paperikokeessa on ollut mahdollista. Ylioppilastutkinnon kielikokeessa varataan kokelaalle riittävästi aikaa suorittaa kukin osakoe. Kokelas pystyisi suunnitelmien mukaan seuraamaan ajankäyttöään ja kokeessa edistymistään. Osakokeille suunnitellut ajat ovat huomattavasti pidempiä kuin mitä kansallisesti ja kansainvälisesti tunnetuissa kielikokeissa (esimerkiksi TOEFL, YKI). Mikäli kielikokeen rakenteeseen liittyvät uhat ja mahdollisuudet kiinnostavat, suosittelen

lukemaan Digabi-blogista jutun (<https://digabi.fi/2014/06/matkalla-kohti-muutosta/>), jonka kirjoitin kieltenopettajan näkökulmasta.

Miten voin vaikuttaa?

Kohti sähköistä ylioppilastutkintoa kannattaa kulkea pienin askelin ja muistaa, että yhteistyö on voimaa. Esitellyt suunnitelmat ovat syntyneet vuoropuhelussa kieli-ihmisten kanssa – kiitos tähän mennessä kaikille kantaa ottaneille kielitieteilijöille, tutkijoille, opettajille ja opettajankouluttajille!

Otathan rohkeasti kantaa, kielten suunnitelmat löydät koottuna osoitteesta <https://digabi.fi/kielet>. Voit kommentoida suoraan Digabin nettisivuilla, lähettää ajatuksiasi lomakkeella (<https://digabi.fi/kokeet/esimerkkitehtavat/vieraat-kielet/sahkoinen-kielikoe-palautetta-kokemuksia/>) tai ottaa suoraan yhteyttä Digabiin.

Kiinnostuneena odotamme kokemuksia ja raportteja kokeiluista kentällä. Ratkaistavia asioitahan on vielä paljon, esimerkiksi: Miten sähköisen kokeen kuullun ymmärtäminen tai suullinen koe käytännössä järjestetään? Millaisia kokemuksia on sähköisten apuvälineiden käytöstä kielikokeessa? Millainen on onnistunut sähköinen koetehtävä?

Mistä voisin kieltenopettajana lähteä liikkeelle?

Lukio-opettajille vinkkaan syksyksi muutamaa tavoitetta: a) kokeile tietokoneen käynnistämistä USB-tikulta. Pyydä tarvittaessa apua opiskelijoilta, jotka ovat innostuneita tietotekniikasta (ks. ohjeet kokeiluun (<https://digabi.fi/kokeile>), ja b) ota sähköisiä elementtejä mukaan opetukseen ja kurssiarviointiin sen verran, kuin sinun on mielekästä ja mahdollista. Elefanttikin syödään pala palalta, joten kannattaa opetella yksi uusi juttu vaikkapa kerran viikossa!

Kurssikokeen ei myöskään tarvitse välttämättä olla niin laaja ja rajattu, kuin mitä ylioppilaskokeet ovat. Digimailma tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia osaamisen osoittamiseen ja arviointiin lukio-aikana, esimerkkinä portfoliomainen työskentely ja pienimuotoiset kyselyt tunneilla tai läksynä. Näitä hyviä käytänteitä kieltenopettajien kannattaa jakaa! Osallistuthan kilpailuun osoitteessa <https://digabi.fi/kilpailu>.

Ylioppilastutkintolautakunta avasi Ideabi-verkkopalvelun (<http://ideabi.fi/>), jossa voi

ideoita, kommentoita ja arvioida koetehtäviä. Palvelun tavoitteena on mahdollistaa vuoropuhelu opettajien kesken sekä opettajien ja YTL:n jaosten välillä sekä joukkoistaa sähköisten tehtävien ideointi. Käythän kurkkaamassa parhaat ideat myös sähköisiä kurssikokeita ajatellen ja jaa samalla omasi!

VESO-päiviä ja itseopiskelua varten olemme julkaisseet koulutusmateriaaleja koulujen käyttöön (<https://digabi.fi/koulutus>). Kannattaa vilkaista kollegan kanssa!

Tiesitkö?

- Ylioppilastutkinto sähköistyy vuoteen 2019 mennessä. Ensimmäiset sähköistyvät kielikokeet ovat saksa (syksy 2016) ja ranska (kevät 2017). Ensimmäiset aineet ovat kirjoittajamäärältään pieniä.
- Sähköiset ylioppilaskokeet suoritetaan tavallisilla kannettavilla tietokoneilla.
- Laitteet voivat olla kokelaan omia tai lainassa koululta.
- USB-tikulta käynnistettävä ylioppilastutkintolautakunnan (YTL) laatima käyttöjärjestelmä sisältää kaikki tarvittavat ohjelmat ja luo turvallisen, kaikille kokelaille tasapuolisen pohjan kokeen suorittamiselle.
- Kielikoe tullaan todennäköisesti suorittamaan pääosin selaimessa, eli erillisiä ohjelmia ei välttämättä tarvita.
- Ylioppilastutkinnon kielikokeet laaditaan Lukion opetussuunnitelman perusteiden (LOPS2003) pohjalta.
- Kokeiden laadinnan perusteena on Eurooppalaiseen viitekehykseen (EVK2001) pohjautuva viestinnällinen kielitaitokäsitys, jonka mukaan kielitaitoon sisältyy sekä tietoa kielestä että sen käyttötaito.
- Oleellista kielikokeessa on jatkossakin kielitaito, mutta tietoteknisistä valmiuksista on toki hyötyä kokeen suorittamisessa.
- Ylioppilaskoe on ns. high stakes -koe, jolla on merkitystä jatko-opintojen ja työelämän kannalta.
- Sähköistämisen lisäksi on käynnissä ylioppilastutkinnon kielikokeiden kehitystyö eli arvosanojen linkitys viitekehyksen taitotasoon ja arvosanojen tasokorjaus.
- Tavoitteena on saada suullisen kielitaidon mittaaminen osaksi kielikokeita viimeistään 2019.
- Erityisjärjestelyt koetilanteessa (esimerkiksi pidemmät tauot) ovat

mahdollisia myös jatkossa.

- Koko kielikoe suoritetaan jatkossa yhtenä päivänä, ei erillisiä kuullunymmärtämisen koepäiviä.

Anna von Zansen on kieltenopettaja, joka tällä hetkellä työskentelee ylioppilastutkintolautakunnan Digabi-projektissa.